

MAÑERO, Agustín. *Te cuento...*

Gráficas Leitzaran, 2003 San Sebastián.

Luis Mari MUJICA

Ipuin-bilduma berria dugu Mañerok eskaintzen diguna. Ipuin-bilduma huts bat baino zerbait originalagoa da. Esan beharrik ez dago, ipuin-generoak bere umiltasunean berezitasun zenbait ukan dezakeela. Autore zenbaitentzat ipuina narrazio landu eta luzeago batera irteteko lehen pausu izan da. Beste batzuentzat ez, ordea. Ipuinak badu bere funtsa atze-asmorik gabekoa. Izan ere, ipuin zenbait irakurrita –bere laburtasunean ere- originaltasun garatua kausi dezakegu, hots, nagusitasun nahikoa, irakurleren makurrera probokatzeko gauza dena. *Te cuento...* deituriko ipuin-bilduman bada horrelako zerbait. Bertako kontakizun zenbaitek eleberri bat eraikitzeke aitzakia -edo funtsa- ere ematen du aise, eskainitakoaren argudioa, garadura narratibo eta errematearen originaltasunagatik. Beraz, ipuin batzuk kontaera egituratuago baten sintesi dira, sorpresaz eta argudio-uztarritz hornituak. Gainera, ipuin batek baditu eleberriak ez dituen alde onak, alegia, laburtasunaren abantaila. Egungo irakurle erdialfer, entzun-ikuskariaren irense komodoak ipuinetan gihardura argumental hori bilatzen du.

Mañero-ren ipuin-bildumak horrelako zerbait sujeritu bide digu. Noski, bilduma bat da berak eskaintzen diguna, garadura eta abildade desberdinetako emaitzez. Bataz beste, liburu duina da, kontakizunen andanan sorpresaz beterikoa, eta maiz ipuin oso laburretan burutua (orri t'erdiko luzeran, adibidez), irakurlearen interesa erakartzeko gaitasuna duena.

Mañero idazlea, kasu, oso berandu hasia da ipuinak argitaratzen. Behin, bizibideko lana utzita, literatur jardunean bokazioz mur-

gildutako donostiarra dugu. Bokazio hori azpimarratzekoa da, ezen bizitzak emaniko aisialdi eta lanuztearen soberazko aldietan sorturiko ekintza da berea. *Te cuento...* ipuin-bildumak nabartasun asko du kontakizunetan. Batzuetan ipuin beraren molde literarioak erakartzen du irakurlea estilo oso zuzen eta aniztunagatik (noiz-noiz, barrokoa ere badena); detalle txipienari ere garrantzi egokia emateko gai da. Abilidade berezia azaltzen du idazleak argudioa espresio zehatzean biltzeko. Erremate kuriosoak maite ditu, inolaz ere sospetxatzen ez direnak. Kontakizunaren jiroa ezustekoa da anizteta (eta errematea bat-batekoan sorpresa handiagoa da).

Mañero-ren idazkera herri-kerua presente dago, ironiazko jantzi ezkutua nabarmen da argudioaren katenbegan, eta zehaztasun argudiozkoa (eta iradokikorra) ixekazko idazkera bihurri batekin ongi uztartzen asmatzen du.

Egia da, ipuin zenbait irakurrita galdeaz geratzen dela bat, hau da, "hau besterik ez al zen esanez". Bestetan, ordea, laburtasunak findade argumentala islatzen du ipuin zuhur eta bizkorrenetan. Hala-koetan, irakurleak hainbeste orri dituen eleberrien multzoa soberakotzat eman dezake, ezen argudio oso sotil –eta ezdeusekin– Mañerok lortzen du irakurlea xorginduta uztea.

Guk, estiloaren, ildotik, zenbait alditan, Cela handiaren kutsua atzematen diogu, hots, mundu errural eta abarreko tipologia literarioa, errematean huskeria gainditzen duen ironia magikoa nabarmen dela. Gaztelania aberatsa du donostiarra den autoreak, Gaztelako hiztegia nabarra (maiz, herri mintzaira fresko eta eskisito bati atxikia).

Ipuinetan markatzekoak dira *Jornada de ensueño*, *Proposición deshonestá*, *Requiem aeternam dona eis*, *Sí pero...*, *Frustrada alegría*, *Sonría, por favor* bezalakoak. Aipaturikoek (eta beste zenbaitek) garadura handiagoa du, baina luzerak ez du, nahitaez, lorpen hobe esan nahi. *Una vez a la semana*, *cosa sana* delakoan, adibidez, gihardura bi orriko luzadura eskasean burutzen da.

Gure usteen, Mañero idazle adinekoak (hainbat urte luzeen murturrean) benetako idazle-sena azaltzen digu azterkizun dugun ipuin-bilduman. Donostiarra izaki, harritu, bestalde, euskal kontestualizazioa urri duen ipuin-bilduma eskaintzeak. Euskal giroko ipuin garatze ugariagoa espero genuen, baina hautabideak beti ere libreak dira...

Beraz, autoreari keru barojianoa (edo molde barojarra) lortzeko euskal giro horren falta sumatzen diogu, baina lekuak ez du zergatik behartu behar bat argudioaren aldetik hobespen zenbait formulatzeko.

Eta, berriro, zertxobait azpimarratzekotan, Mañero-ren ekarpean, estimagarriena gauza erabat sotil eta eskasetatik autoreak kontaera bat maila literariora jasotzeko duen trebetasuna adierazgarri. Horixe da, bestalde, idazketan jenio izatea bat... Eta ipuinen generoan hori da hobestekoa, ze kontakizunak muga hertsia eta garadura elementalak izan ohi ditu. Aportazio ederrak egiten ditu *Te cuento*... ipuin-bildumak, eta gizonaren bizitzan edozein aro dela irudimena harrotzeko gune ere garbi uzten digu. Euskaraz landuriko literaturaren ondoan, badugu, bada, beste jardute gihartsua –gaztelaniaz landua, noski–. Betor ongi Mañeroren aportazio literarioa Euskal Herriaren idatz-ortura. Ona da bi kulturen inbrikazioa, idazle on aberastasun-bide delako. Hainbat hobea litzateke, dena den, gure herrian gaztelania lantzen dutenek ere euskararen ortuan eginiko produkzioaren jabe ere balira. Bigarren hizkuntzaren muga ez luke inoiz oztupo izan behar elkarrekiko ondare literarioen jabedun izateko. Bi kulturak aberasteko bidea da hori, nahiz gaztelania, nola ez, garadura luze eta zaharragoa ukan. Biziki eskertuko genieke euskaldunok gaztelania espresabide duten autoreek ere euskararen ezagutzara oraindik irmoago etorriko balira.